

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Sint-Maartensplein 11 (Wervik, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2019E126
Mei 2019

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Floortje Heirman, Bart Bot

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /

De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:

Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Programma van maatregelen.....	6
1.1	Administratieve gegevens	6
1.2	Synthese	8
1.3	Gemotiveerd advies.....	9
1.3.1	Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen.....	9
1.3.1.1	Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek	9
1.3.1.2	Aanwezigheid van een archeologische site.....	9
1.3.1.3	Waardering van de archeologische site.....	10
1.3.1.4	Impactbepaling	10
1.3.1.5	Bepaling van de maatregelen	10
1.4	Programma van maatregelen.....	10
1.4.1	Impactbepaling	10
1.4.2	Gemotiveerd advies	11
1.4.3	Afbakening	14
1.4.4	Onderzoeksstrategie, -methode en –technieken	15
1.4.5	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	16
1.4.6	Randvoorwaarden	17
1.4.7	Eindcriteria en uitzonderingsmodaliteiten.....	18
1.4.8	Noodzakelijke competenties van de uitvoerders	18
1.4.9	Risicofactoren	18
1.4.10	Vondsten	18
1.5	Conclusie	19
2	Bibliografie.....	20

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	7
Figuur 2: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropname, 2017 (Bron: Geopunt).....	11
Figuur 3: Voorstel proefputten weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	14

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek. 6

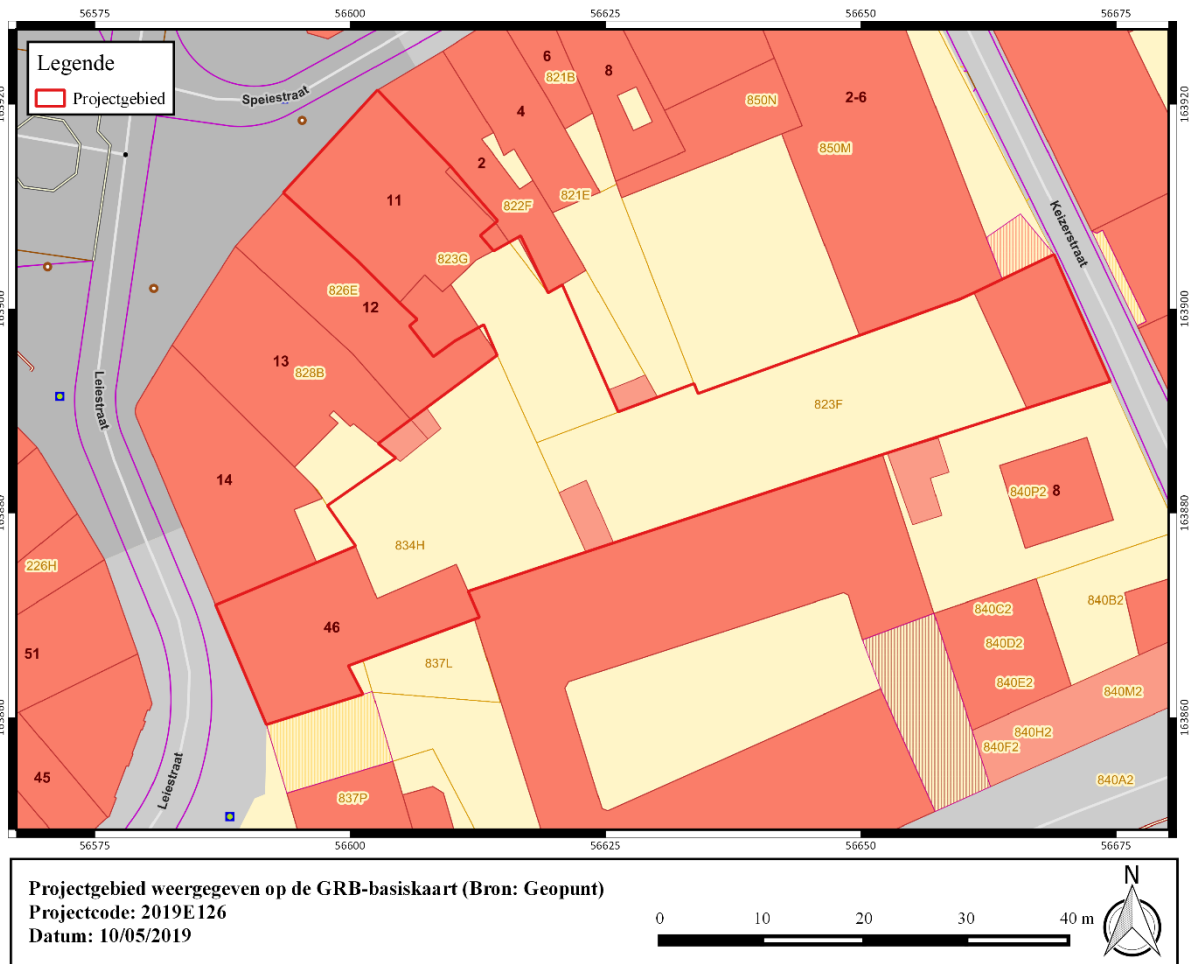

1 Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de initiatiefnemer	Bright City BVBA Otegemstraat 235 8550 Zwevegem	
b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Ruben Willaert BVBA Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Wervik
	Deelgemeente	/
	Postcode	8940
	Adres	Sint-Maartensplein 11 8940 Wervik
	Toponiem	Sint-Maartensplein 11
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 56586.8$ $Y_{\min} = 163859.30$ $X_{\max} = 56674.4$ $Y_{\max} = 163921.42$
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Wervik, Afdeling 1, Sectie C, nr's: 823g, 823f, 824h, 826e (partim), 822f (partim) Figuur 1	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van drie nieuwe bouwvolumes aan het Sint-Maartensplein, tussen de Speiestraat, de Keizerstraat en de Leiestraat. Op heden is het plangebied ingenomen door meerdere gebouwen. In het kader van de geplande ontwikkeling wordt de huidige bebouwing integraal gesloopt. Vervolgens zullen binnen het plangebied bovengronds drie bouwvolumes opgericht worden. Bouwvolume A, ter hoogte van het Sint-Maartensplein, heeft een oppervlakte van ca. 220 m² en zal bestaan uit een gelijkvloers en drie verdiepingen. Bouwvolume B bevindt zich ter hoogte van de Keizerstraat en zal een oppervlakte van ca. 180 m² hebben. Het bouwvolume zal een gelijkvloers en twee verdiepingen omvatten. Aan de Leiestraat is bouwvolume C gepland. De totale oppervlakte bedraagt ca. 190 m². Het bouwvolume omvat een gelijkvloers en drie verdiepingen met een totaal van zes woonunits. De inrit is voorzien aan de Keizerstraat en bestaat uit doorlatende klinkers. Deze toegang gaat via bouwvolume B naar een centrale parking bestaande uit dolomiet. In totaal zijn 20 parkeerplaatsen voorzien. Elke bouwzone is ook voorzien van nieuw op te richten bergingen en fietsenbergingen. Centraal binnen elk bouwvolume zal een lift aanwezig zijn. De maximale diepte bedraagt -3,30 m. Het projectgebied wordt tussen de drie bouwvolumes afgewerkt als groenzone met een pad en bomen. De bouwvolumes zullen gefundeerd worden door ofwel een algemene funderingsplaat of door middel van putten. In beide gevallen zullen deze werken gepaard gaan met diepgaande uitgravingen (minimum -1 m t.o.v. het maaiveld). Ter hoogte van het groen wordt minimum een afgraving van de teelaarde verwacht (circa -50 cm ten opzichte van het maaiveld).

Het onderzoeksterrein situeert zich op het gewestplan integraal binnen een zone bestemd als woongebied. Het plangebied is gelegen in een vastgestelde archeologische zone (historische stadskern van Wervik) en situeert zich noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt, noch binnen een archeologische site. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt.

Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen in de zandleem-leemstreek. De gemeente kent een matig golvend landschap dat vanaf de Leievallei in noordelijke richting gestaag verhoogt. De Quartair geologische kaart geeft een profielopbouw weer van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen. Binnen deze afzetting kunnen mogelijk hellingsafzettingen van het Quartair voorkomen. Lokaal kan deze eolische afzetting afwezig zijn. De top bestaat uit een fluviatiele afzetting (organochemisch en perimarien inclusief) van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal. De bodem staat gekarteerd als kunstmatige bodem waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

Vanaf het midden van de 16de eeuw is het plangebied bebouwd. In het midden van de 17de eeuw lijkt de bebouwing verdwenen te zijn. Pas in het midden van de 18de eeuw is opnieuw bebouwing zichtbaar. Tot op heden is deze situatie onveranderd gebleven.

Het onderzoeksgebied ligt aan de zuidoostelijke zijde van de Romeinse *vicus*, op 70 m van de Leie en 200 m van de St-Jansbeek. Sporen van Romeinse activiteiten (bewoning, ambachtelijke activiteiten ed.) kunnen verwacht worden. Oudere sporen kunnen zich eveneens manifesteren binnen het plangebied (steentijd en metaaltijden). Het plangebied is bebouwd in de 16de eeuw. Resten van deze bebouwing en andere sporen van menselijke

aanwezigheid behoren tot het verwachtingspatroon. De resten kunnen dateren van de middeleeuwen tot de nieuwste tijden. In het verleden werden al enkele opgravingen uitgevoerd in Wervik. Deze opgravingen bevestigden keer op keer het enorme archeologische potentieel van deze stad.

De archeologische verwachting ter hoogte van het plangebied kan op basis van het bureauonderzoek als zeer hoog ingeschat worden. Omdat een groot deel van het potentieel archeologisch erfgoed bedreigd wordt door de geplande werken, dringen verdere onderzoeksdaden zich op.

1.3 Gemotiveerd advies

1.3.1 Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen

In deze sectie volgt een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen. Het gemotiveerd advies is gebaseerd op het verslag van resultaten van het vooronderzoek. De vaststellingen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites en hun aard worden geconfronteerd met de door de initiatiefnemer voorgenomen bodemingrepen. Op basis van deze confrontatie motiveert het advies of er maatregelen nodig zijn, welke deze zijn, en wat hun uitvoeringswijze is.

1.3.1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Alle nuttige en noodzakelijke onderzoeken werden uitgevoerd.

Voorlopig kon enkel een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, in de vorm van een bureauonderzoek, op het projectgebied worden uitgevoerd. De resultaten blijken een groot archeologisch potentieel aan te tonen. Om de waarde van het eventueel aanwezig archeologisch erfgoed correct te kunnen inschatten, zijn de volgende bijkomende fases van vooronderzoek noodzakelijk: archeologische proefputten. De onderzoekssequentie dient in uitgesteld traject uitgevoerd te worden.

1.3.1.2 Aanwezigheid van een archeologische site

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan aangetoond worden dat het archeologisch potentieel van het projectgebied groot is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan onderstaande afgeleid worden:

- Het onderzoeksgebied ligt aan de zuidoostelijke zijde van de Romeinse *vicus*, op 70 m van de Leie en 200 m van de Sint-Jansbeek.
- Rondom het onderzoeksgebied werden al diverse opgravingen uitgevoerd die de Romeinse aanwezigheid bevestigden. De opgravingen in Wervik tonen telkens weer het enorme archeologische potentieel van de stad aan.
- Sporen van Romeinse activiteiten (bewoning, ambachtelijke activiteiten, etc.) kunnen verwacht worden. Oudere sporen kunnen zich eveneens manifesteren binnen het plangebied (steentijd en metaaltijden).
- In het midden van de 16de eeuw is het projectgebied bebouwd. Resten van deze bebouwing en andere sporen van menselijke aanwezigheid behoren tot het

verwachtingspatroon. De resten kunnen dateren van de middeleeuwen tot de nieuwste tijd.

1.3.1.3 Waardering van de archeologische site

Archeologisch onderzoek zou informatie kunnen geven over de vroegste ontwikkeling van Wervik, de ontwikkeling van de Romeinse *vicus* en van middeleeuws Wervik. Eventueel aanwezige archeologische resten dienen niet in situ bewaard te worden, maar moeten wel geregistreerd worden. Deze registratie kan gebeuren tijdens het vooropgestelde onderzoek, dat beschreven wordt in het hiernavolgend programma van maatregelen.

1.3.1.4 Impactbepaling

Indien zich archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied bevinden, zijn deze bedreigd door de geplande werken.

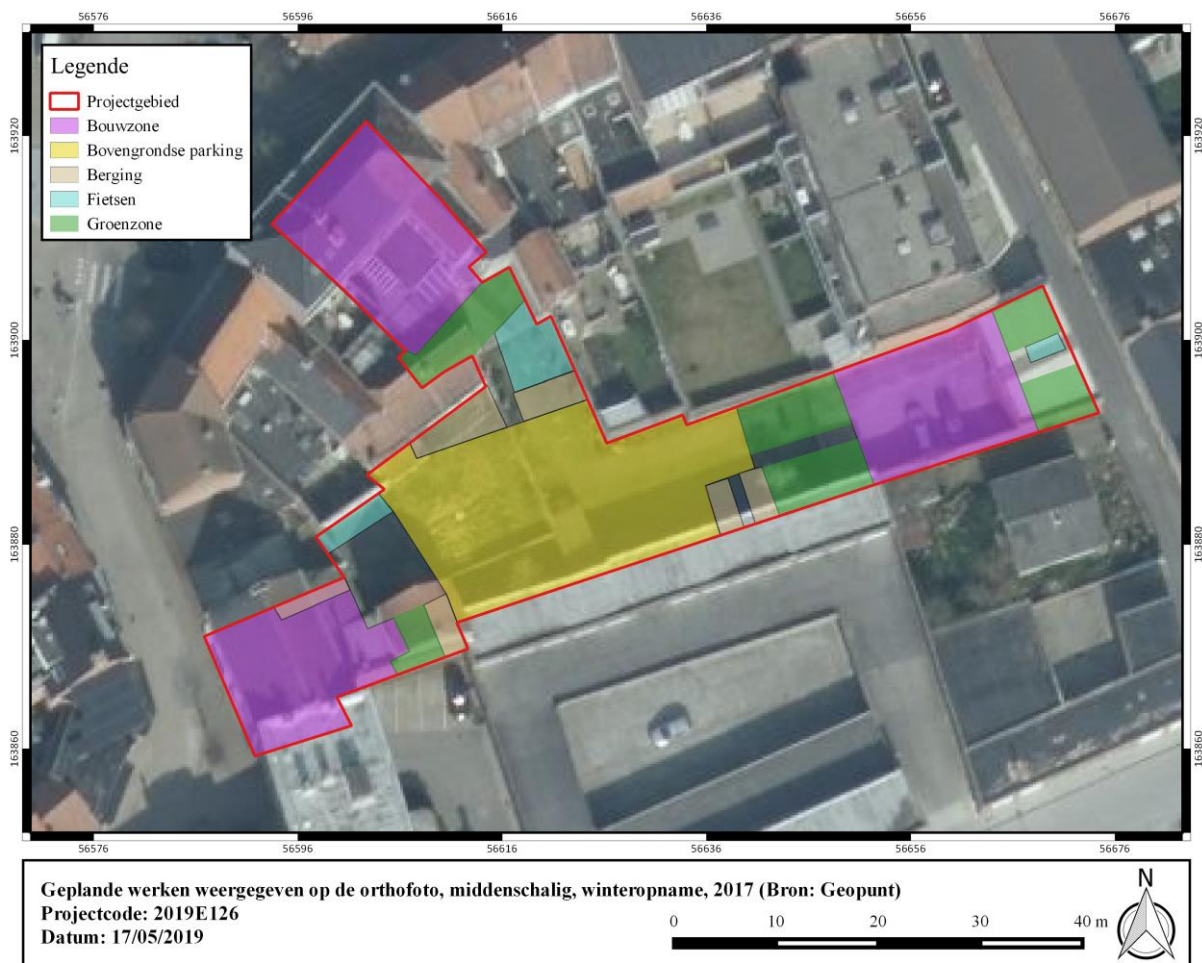
1.3.1.5 Bepaling van de maatregelen

Zie programma van maatregelen.

1.4 Programma van maatregelen

1.4.1 Impactbepaling

De werken starten met de sloop van de huidige bebouwing aanwezig op het terrein. Vervolgens zullen binnen het plangebied bovengronds drie bouwvolumes verrijzen, één aan het Sint-Maartensplein, één aan de Keizerstraat en één aan de Leiestraat. Bouwvolume A (220 m²), ter hoogte van het Sint-Maartensplein, bestaat uit een gelijkvloers en drie verdiepingen. Bouwvolume B (180 m²), ter hoogte van de Keizerstraat, heeft een gelijkvloers en twee verdiepingen. En bouwvolume C (190 m²), ter hoogte van de Leiestraat, omvat een gelijkvloers en drie verdiepingen. De bouwvolumes zullen gefundeerd worden door ofwel een algemene funderingsplaat of door middel van putten. In beide gevallen zullen deze werken gepaard gaan met diepgaande uitgravingen (minimum -1 m t.o.v. het maaiveld). Ter hoogte van het groen wordt minimum een afgraving van de teelaarde verwacht (circa -50 cm ten opzichte van het maaiveld). Elk bouwvolume is voorzien van een lift. De maximale diepte bedraagt -3,30 m. Centraal bevindt zich een bovengrondse parking met 20 plaatsen. Ten slotte zijn meerdere bergingen en fietsenbergingen gepland.

Figuur 2: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropname, 2017 (Bron: Geopunt).

1.4.2 Gemotiveerd advies

Rekening houdende met de criteria uit de Code Goede Praktijk (CGP), hoofdstuk 5.2, werd de noodzaak tot verder vooronderzoek afgewogen:

- **gespecialiseerd archivalisch onderzoek:** in specifieke gevallen is bijkomend, gespecialiseerd bronnenonderzoek aangewezen. Deze vorm van bijkomend archiefonderzoek heeft vooral betrekking op zeer specifieke contexten waarbij de archeologische & historische waarde niet afgeleid kan worden uit de standaardbronnen die voor de opmaak van een archeologienota geraadpleegd worden zoals op terreinen binnen het front van de Eerste Wereldoorlog of historische stadskernen.

Bijkomend archivalisch onderzoek is in dit stadium van het onderzoek niet van toepassing. Dergelijk onderzoek zou een te grote meerkost betekenen, bovendien is aan de hand van het historisch kaartmateriaal een duidelijk beeld verkregen van het onderzoeksgebied.

- **veldkartering:** een veldkartering of “field-walking” bestaat uit een systematische visuele inspectie van een terrein en het inventariseren van eventuele oppervlaktevondsten. Deze prospectiemethode wordt bij voorkeur aangewend op terreinen die een zekere mate van (regelmatige) oppervlakte bewerking kennen, dus

hoofdzakelijk op akkers. De kartering wordt gewoonlijk uitgevoerd in parallelle raaien met een regelmatige tussenafstand. Soms wordt ook in een raster gewerkt indien een gedetailleerder beeld gewenst is. Op basis van waarnemingen kunnen eventueel interessante zones afgebakend worden. Afhankelijk van het karakter van het gerecupereerde vondstmateriaal kunnen gerichtere keuzes gemaakt worden in de eventueel te volgen onderzoeksstrategie op een terrein.

In het geval van het onderzoeksgebied is deze onderzoeksmethode niet van toepassing.

- **geofysisch onderzoek:** een geofysisch onderzoek heeft in hoofdzaak als doel om, zonder ingreep in de bodem, grotere ondergrondse anomalieën in kaart te brengen. In hoofdzaak betreft het structuren zoals funderingen en muren van bijvoorbeeld oude kloosters en kastelen of bunkers of ovens. Ook kunnen sterke verschillen in bodemsamenstelling door middel van deze onderzoeksmethode gevat worden.

In het geval van het onderzoeksgebied is deze onderzoeksmethode niet van toepassing.

- **landschappelijk bodemonderzoek:** een landschappelijk bodemonderzoek kan altijd zinvol zijn indien een complexe landschappelijke situatie en bijgevolg een complexe verticale stratigrafie verwacht wordt. Ook als de verstoringshistoriek van het terrein niet duidelijk is, bijvoorbeeld indien blijkt uit het bureauonderzoek dat het terrein bebouwd geweest is maar geen plannen beschikbaar zijn of activiteiten plaats hebben gevonden waarvan niet duidelijk is in welke mate zij een ernstige impact hebben gehad op de ondergrond. Het nemen van gerichte stalen, door middel van boringen, biedt een inzicht in de bodemopbouw en de ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap. Op basis van dit onderzoek kan een inschatting gemaakt worden over eventueel aanwezige steentijd artefactsites. Wanneer het vermoeden van steentijd artefactsites ontstaat, zal een verkennend en indien nodig waarderend archeologisch booronderzoek hierop volgen.

Er wordt geadviseerd om geen voorafgaandelijk landschappelijk bodemonderzoek uit te voeren.

- **verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek:** een verkennend archeologisch onderzoek heeft als doel eventuele bewaarde vondstenconcentraties in kaart te brengen door middel van een extensief boorgrid. In geval van een positieve waarneming kan met behulp van een waarderend archeologisch booronderzoek in een intensiever grid de eigenlijke artefactenconcentratie gelokaliseerd worden. Op basis van de resultaten van deze booronderzoeken kan overgegaan worden tot de aanleg van proefputten of een opgraving in functie van een bewaarde artefactensite.

In het geval van het onderzoeksgebied is deze onderzoeksmethode niet van toepassing.

- **proefsleuven en proefputten:** Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven.

Gezien de ligging in een stadscontext, waarbij een complexe verticale stratigrafie verwacht wordt, met het voorkomen van puinpakketten, funderingen, vloeren,... in de bodem, is het uitvoeren van een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk. In het geval van het projectgebied Wervik Sint-Maartensplein 11 vormen de aard van de geplande ingreep en het aanzienlijk archeologisch potentieel

van het plangebied de redenen om een proefonderzoek in de vorm van proefputten en proefsleuven uit te voeren. Eerder werd aangetoond dat het archeologisch potentieel van het projectgebied groot is. Een onderzoek met behulp van proefputten kan duidelijkheid verschaffen omtrent de reële bedreiging van de bouwwerken (inschatting van het archeologisch niveau, de bewaringstoestand van de archeologische resten, de verstoringsgraad binnen het plangebied).

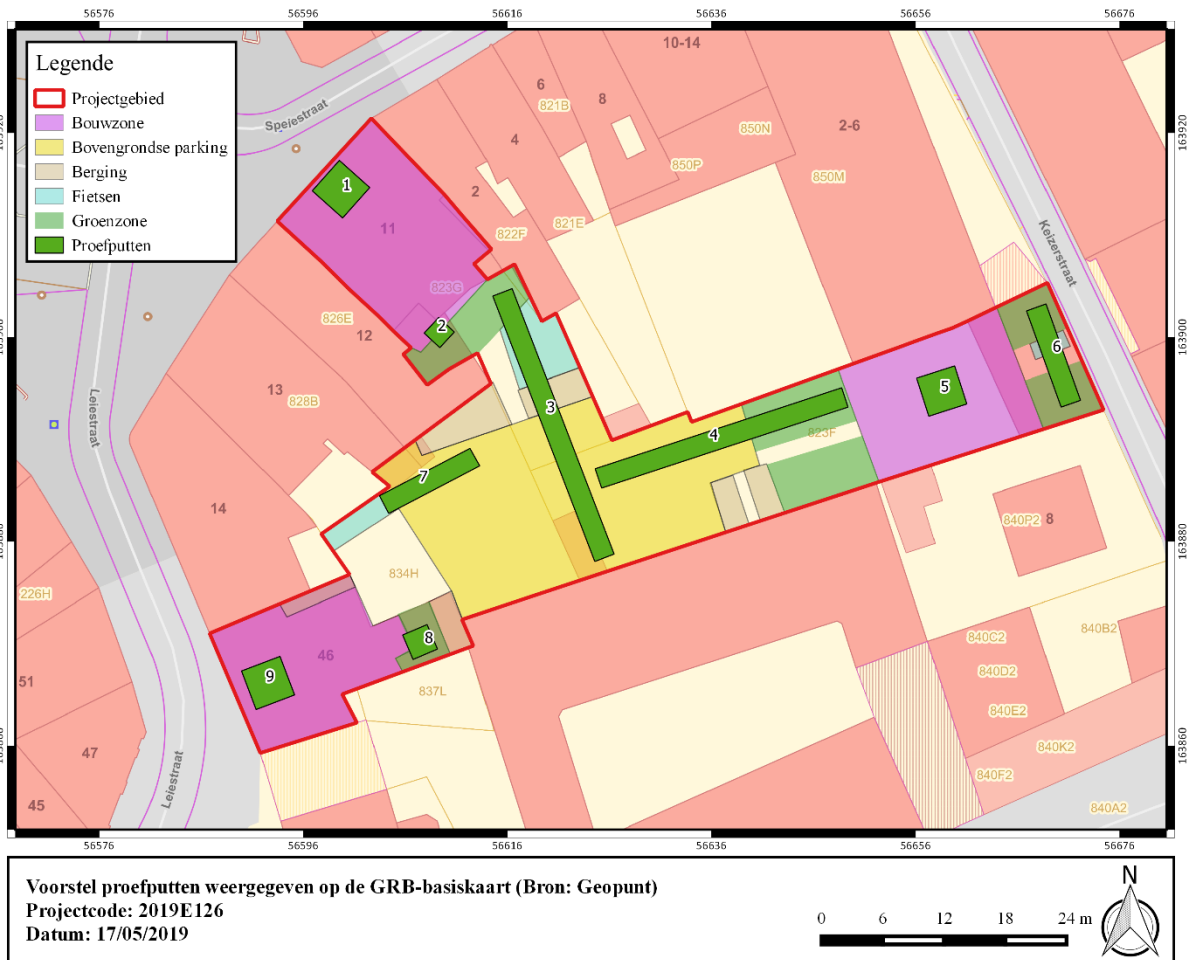
De keuze voor de voorgeschreven onderzoekssequentie werd afgetoetst aan de vier criteria opgenomen in de Code van Goede Praktijk.

- **mogelijk:** de uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel niet mogelijk. Een deel van het aanwezige gebouwenbestand dient nog gesloopt te worden.
- **nuttig:** er zijn geen argumenten om aan te nemen dat het terrein dermate verstoord is dat een prospectie niet zinvol zou zijn. De proefputten en sleuven brengen het archeologisch potentieel van het projectgebied in kaart. Hierop kan een gedegen beslissing genomen worden in functie van een eventueel verder onderzoek.
- **schadelijk:** gelet de aard van de werken, is eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd. Een proefputtenonderzoek in combinatie met sleuven is, rekening houdende met het groot archeologisch potentieel van het projectgebied, de enige goede manier om een inschatting te maken van het archeologisch bodemarchief.
- **noodzakelijk:** eventueel archeologische relictten zijn door de geplande werken bedreigd. In situ bewaring van deze sporen is, gezien de geplande werken, onmogelijk. Omwille van dit gegeven wordt een proefputtenonderzoek in combinatie met sleuven noodzakelijk geacht.

1.4.3 Afbakening

Het advies heeft betrekking op het volledige plangebied (1626,8 m²). In totaal wordt 202m² onderzocht door middel van proefputten en proefsleuven of 12,5% van het plangebied.

Figuur 3: Voorstel proefputten weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

1.4.4 Onderzoeksstrategie, -methode en –technieken

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefputten en -sleuven, gezien de ligging van het plangebied in een stedelijke context met een complexe verticale stratigrafie, de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken. De voorziene onderzoeksmethode moet niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hieronder beschreven methode dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Specifiek wordt verwezen naar hoofdstukken 8.6.1 en 8.6.3 van de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 3.0). Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

De proefsleuven en proefputten worden ingeplant rekening houdend met de wetenschappelijke vraagstelling en de huidige bebouwing. Volgende configuratie wordt voorgesteld:

- Proefput 1 (4mx4m): Deze proefput bevindt zich ter hoogte van de nieuwbouw A. De proefput wordt opgegraven tot op moederbodem (verstoringdiepte is niet gekend).
- Proefput 2 (2mx2m): Deze proefput bevindt zich ter hoogte van de overgang tussen bouwvolume A en grotendeels ter hoogte van de geplande groenzone ten zuiden van bouwvolume A. De proefput wordt opgegraven tot op de moederbodem (verstoringdiepte is minimaal de teelaarde).
- Proefsleuf 3 (28mx2m): De proefsleuf wordt aangelegd ter hoogte van de groenzone, fietsberging en bovengrondse parking. Deze proefsleuf heeft specifiek als doel om het hoogteverschil in het terrein te onderzoeken. Deze sleuf wordt aangelegd tot op het eerste archeologische niveau. In deze sleuf wordt om de 5m een profielput geregistreerd tot op de moederbodem om het aantal archeologische niveaus, de helling en bodemopbouw te onderzoeken.
- Proefsleuf 4 (25mx2m): De proefsleuf wordt haaks op proefsleuf 3 aangelegd, ter hoogte van de bovengrondse parking en groenzone ten westen van bouwvolume B. De proefsleuf wordt aangelegd tot op het eerste archeologische relevante niveau. Door middel van profielputten (minimum 3) tot op de moederbodem wordt de bodemopbouw en het aantal archeologische niveaus in kaart gebracht.
- Proefput 5 (4m4m): Deze proefput bevindt zich ter hoogte van het geplande bouwblok B. De proefput wordt opgegraven tot op moederbodem (verstoringdiepte is niet gekend).
- Proefsleuf 6 (10mx2m) Deze proefsleuf wordt evenwijdig met de Keizerstraat aangelegd. Ze bevindt zich ter hoogte van de geplande groenzone en fietsplaatsen. De proefsleuf wordt aangelegd tot op het eerste archeologische relevante niveau. Door middel van een profielput tot op de moederbodem wordt de bodemopbouw en het aantal archeologische niveaus in kaart gebracht.

- Proefsleuf 7 (10mx2m): de proefsleuf bevindt zich ten oosten van bouwblok C ter hoogte van de fietsparkeerplaats en de bovengrondse parking. De proefsleuf wordt aangelegd tot op het eerste archeologische relevante niveau. Door middel van een profielput tot op de moederbodem wordt de bodemopbouw en het aantal archeologische niveaus in kaart gebracht.
- Proefput 8 (2mx2m): Deze proefput bevindt zich ter hoogte van de overgang tussen bouwvolume C en grotendeels ter hoogte van de groenzone ten westen van bouwvolume C. De proefput wordt opgegraven tot op de moederbodem (verstoringdiepte is minimaal de teelaarde).
- Proefput 9 (4mx4m): Deze proefput bevindt zich ter hoogte van de nieuwbouw C. De proefput wordt opgegraven tot op moederbodem (verstoringdiepte is niet gekend).

Indien de onderzoeksvragen op basis van bovenstaande sleuven- en werkputtenplan niet afdoende kunnen beantwoord worden, dan kan de uitvoerende erkende archeoloog er tijdens het veldonderzoek voor opteren om extra proefputten of proefsleuven aan te leggen, of de bestaande proefsleuven/werkputten uit te breiden, om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen.

In elke proefput wordt de volledige stratigrafische sequentie onderzocht tot op verstoringdiepte of indien niet gekend tot op de moederbodem. Het aantal vlakken en de aanlegdieptes worden tijdens het veldwerk bepaald door de veldwerkleider. In het geval van diep uitgegraven contexten (bvb. waterputten) worden de uitgravingsdieptes aan de hand van boringen achterhaald. Bij het aantreffen van resten van ambachtelijke activiteiten moet indien nodig een specialist geraadpleegd worden. Een selectie van het sporenbestand moet onderzocht worden om uitspraken te kunnen doen in functie van een vervolgonderzoek. De kwetsbare sporen worden afgedekt. In elke proefput worden minstens twee profielwanden geregistreerd in functie van de stratigrafische opbouw. In de proefsleuven worden er profielputten aangelegd. Indien de moederbodem niet bereikt kan worden (bvb. wegens veiligheidsredenen) dan moet de bodemopbouw onderzocht worden door middel van een boring of meerdere boringen.

Elk vlak (zowel in de proefsleuf als de proefput) wordt gecontroleerd op de aanwezigheid van metalen voorwerpen met behulp van een metaaldetector. De geldende veiligheidsvoorschriften worden ten allen tijde gerespecteerd. Zo moet de omvang van de proefsleuf/proefput zich evenredig verhouden tot de diepte van het aanlegvlak.

Uitvoerend personeel die werkzaamheden uitvoeren in de nabije omgeving van een draaiende graafmachine moeten visueel duidelijk herkenbaar zijn zoals gebruikelijk.

1.4.5 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Doel van de prospectie is een archeologische inventarisatie, registratie en fysiek onderzoek van eventueel waargenomen archeologische relicten. Bij het uitvoeren en uitwerken van de archeologische prospectie moeten minstens volgende vragen beantwoord worden:

- Hoe diep bevindt zich het archeologisch niveau?
- In hoeverre is het plangebied verstoord?
- Hoeveel archeologische niveaus kunnen onderscheiden worden?
- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?
- Wat is de onderlinge samenhang tussen de sporen en structuren?
- Wat is de relatie tussen de aangetroffen resten en de historische/iconografische bronnen?
- Welke specifieke activiteiten hebben in het onderzoeksgebied plaatsgevonden?
- Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor?
- Passen deze in de historische context van de locatie?
- Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?
- Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen ophogingslagen?
- Zijn er aanwijzingen voor ambachtelijke activiteiten binnen het plangebied?
- Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen de kennis van deze percelen?
- Moet er, op basis van de archeologische resten, een vlakdekkend vervolgonderzoek plaatsvinden? Wat is de ruimtelijke afbakening van het vervolgonderzoek? Welke vraagstellingen dienen geformuleerd worden voor een vervolgonderzoek?

1.4.6 Randvoorwaarden

Het onderzoek gebeurt in uitgesteld traject. Het af te breken gebouwenbestand moet afgebroken worden tot op niveau van het maaiveld alvorens het archeologisch onderzoek van start gaat. Er dient nadrukkelijk beklemtoond te worden dat aan de sloop duidelijke voorwaarden verbonden zijn. Het gebouwenbestand kan zonder archeologische begeleiding gesloopt en verwijderd worden tot op het niveau van het huidig straatniveau. De funderingen onder het straatniveau worden niet verwijderd of op andere manieren gemanipuleerd. Hetzelfde geldt voor eventueel aanwezige kelders, citernes of andere ondergrondse structuren, die nu niet gekend zijn en aan het licht zouden komen bij de afbraak. Verder moet op dergelijke manier te werk worden gegaan dat het vrijgekomen terrein niet of in zeer beperkte mate betreden wordt door zwaar materieel als dumpers en graaf- en breekmachines.

Indien blijkt dat de resultaten van het vooronderzoek toch van die aard zijn dat er in een volgende fase een (gedeeltelijke) vlakdekkende opgraving uitgevoerd moet worden, kunnen er geen bouwactiviteiten plaatsvinden voor het archeologisch onderzoek volledig afgerond is, tenzij na schriftelijke toestemming van de erkend archeoloog.

1.4.7 Eindcriteria en uitzonderingsmodaliteiten

De prospectie wordt als succesvol beschouwd, indien alle waargenomen archeologische sporen op een wetenschappelijke wijze onderzocht zijn, er een beargumenteerd antwoord op de onderzoeksvragen geformuleerd kan worden en het eindrapport wordt opgeleverd.

De uitvoering van de opgraving gebeurt volgens de Code van Goede Praktijk, eventueel aangevuld met bijkomende maatregelen indien de sporen en/of vondsten daartoe aanleiding geven. Deze eventuele maatregelen worden bepaald door de erkend archeoloog.

1.4.8 Noodzakelijke competenties van de uitvoerders

Het veldwerkteam bestaat minimaal uit:

- **een veldwerkleider** (onder auspiciën van een erkend archeoloog), deze veldwerkleider beschikt over voldoende ervaring in stedelijke contexten in Vlaanderen en heeft bij voorkeur een goede kennis van de Romeinse periode en de (post) middeleeuwse periode. Minimaal heeft hij/zij 2 jaar opgravingservaring op stedelijke contexten, aangetoond via CV.
- **één assistent-archeoloog**, hij/zij heeft minstens 1 jaar opgravingservaring op stedelijke contexten, aangetoond via CV.
- Voor de begeleiding van de opdracht dient de veldwerkleider zich te laten ondersteunen door één of meerdere **specialisten en regiodeskundigen**, die hem/haar bijstaan bij de uitvoering van de prospectie indien deze expertise intern niet beschikbaar is. Deze specialist beschikt over een aantoonbare en ruime ervaring met stadskernonderzoek in het algemeen en binnen Wervik in het bijzonder.
- Het projectteam wordt daarenboven bijgestaan door een **aardkundige** die minstens 1/5 van de duur van het veldwerk op het terrein aanwezig is. De aardkundige ondersteunt de archeologen bij de analyse van de bodemkundige/landschappelijke context en bij de interpretatie van de profielen.

1.4.9 Risicofactoren

Uitvoerend personeel die werkzaamheden uitvoeren in de nabije omgeving van een draaiende graafmachine moeten visueel duidelijk herkenbaar zijn zoals gebruikelijk.

1.4.10 Vondsten

Conservatie en overdracht van het archeologisch ensemble gebeurt na afloop van het onderzoek conform aan de artikels 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 van het Onroerend Erfgoeddecreet. Bij de start van de opgraving worden door de erkende archeoloog en de initiatiefnemer duidelijke afspraken gemaakt met betrekking tot de overdracht van het archeologisch ensemble bij de eigenaar en het erkende onroerend erfgoeddepot of andere bewaarder van het archeologisch ensemble. Na het beëindigen van de verwerking en het opleveren van de eindrapportage vindt de overdracht van de vondsten plaats. Indien een vervolgonderzoek noodzakelijk blijkt, dient het opgravingsarchief integraal overgedragen te worden aan de uitvoerder van dit vervolgonderzoek.

1.5 Conclusie

De initiatiefnemer plant de realisatie van drie nieuwe bouwvolumes aan het Sint-Maartensplein 11, tussen de Speiestraat, de Keizerstraat en de Leiestraat. Op heden is het plangebied ingenomen door meerdere gebouwen. Om deze ontwikkeling te kunnen uitvoeren dient de huidige bebouwing gesloopt te worden.

De gegevens van de bureaustudie wijzen op een zeer hoog archeologisch potentieel. Gelet de geplande werken wordt het potentieel archeologisch erfgoed bedreigd. Verdere onderzoeksdaden, in de vorm van proefputten en proefsleuven, worden noodzakelijk geacht.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

VAN RANST E. & SYS C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*. Universiteit Gent.

